

2. Стиглиц Дж. Глобализация и тревожные тенденции / пер. с англ. и примеч. Г. Г. Пирогова. Москва: Мысль, 2003. – 300 с.
3. Гелбрейт Дж. Новое индустриальное общество / пер. с англ. Москва: Экономика, 1969. – 673 с.
4. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке. Москва: ИД «Вильямс», 2001. – 272 с.
5. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. Київ: Логос, 2003. – 632 с.
6. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Київ: Ін-тут економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 836 с.
7. Промышленная политика и управление развитием промышленности в условиях системных дисбалансов: концептуальные основы: моногр. / А. И. Амоша, В. П. Вишневский, Л. А. Збарзская и др. Донецк: ИЭП НАН Украины, 2013. – 180 с.
8. Кизим М.О. Промислова політика та кластеризація економіки України: моногр.. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 304 с.
9. Структурні зміни та економічний розвиток України: моногр. / В.М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артьомова та ін. Київ: Ін-т екон. та прогнозування НАН України, 2011. 696с.
10. Дослідження та оптимізація економічних процесів: моногр. / В.Є. Хаустова, М.О. Кизим, О.В. Манойленко та ін. Харків: НТУ «ХПІ», 2014. – 537 с.
11. Ляшенко В.І., Котов Є.В. Україна XXI: неоіндустріальна держава або «крах проекту»? моногр. Київ: ІЕП НАН України, Полтавський ун-тет економіки і торгівлі, 2015. – 196 с.
12. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М.Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – №3. – 117-128 с.
13. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства / В.С. Марцин // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – №7. – 26 – 28 с.
14. Закорко П.П., Гриценко О.С., Запечна Ю.О., Шевчук К.І. Алгоритм управління грошовими потоками підприємств будівельного комплексу. / П.П.Закорко та ін. // Ефективна економіка. – 2017. – №12.

*Щебликіна В.М., студентка 3 курсу
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»*

*Захарова Н.Ю., к.е.н., доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Таврійський державний агротехнологічний університет*

*імені Дмитра Моторного
titovalerocka@gmail.com
nata-zakharova@ukr.net*

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АГРАРНИХ РОЗПИСОК

Сільське господарство відіграє важливу роль в економіці України, що підтверджується значною часткою галузі у ВВП України, яка збільшилася до 10,2%. Сучасний розвиток сільськогосподарського виробництва України, в першу, чергу обумовлений вдалим географічним розміщенням, сприятливими природно-кліматичними умовами та наявністю значних обсягів чорнозему. У аграрному виробництві працює 2,94 млн. чол., що становить 18% всього зайнятого населення України. Кількість юридичних осіб, що працюють у сільському господарстві складає близько 68 тис. од. Частка аграрного сектору у обсязі основних засобів становить 4,4% [1].

На сьогоднішній день аграрний сектор економіки країни намагається подолати наслідки світової фінансової кризи. Середні та малі аграрії повинні постійно існувати в боротьбі за виживання в умовах конкуренції з монополістами. Результатом цього є порушення балансу розвитку аграрного сектору економіки, велика кількість соціальних проблем, які прямо пов'язані з занепадом українського села. Крім того, сезонність аграрного бізнесу робить його обмеженим в обігових коштах, резерв яких поповнюється за рахунок продажу продукції. Нестача фінансових ресурсів викликає необхідність застосування нових інструментів їх залучення в аграрну сферу України, серед яких слід виділити аграрні розписки.

Аграрні розписки є швидким і дієвим способом отримання грошей у ситуаціях, коли сільськогосподарське підприємство бажає у короткий строк отримати грошову суму для удобрення землі, посіву нового врожаю, закупівлі сировини або техніки. Це порівняно новий, але ефективний фінансовий інструмент, який здатен, в першу чергу, задовольнити потребу малих і середніх підприємств аграрного сектору в залученні «сезонних» грошей. Головними перевагами аграрних розписок є спрощена процедура оформлення документів та лояльні вимоги до застави.

Відповідно до Закону України «Про аграрні розписки» аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах [2].

Предметом застави за аграрною розпискою є майбутня сільськогосподарська продукція.

В Україні функціонує два види аграрних розписок: товарна та фінансова. У ст. 5 Закону України «Про аграрні розписки» зазначено, що фінансова аграрна розписка - це документ, який встановлює безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості [2].

Відповідно до ст. 3 того ж закону товарна аграрна розписка - це документ, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою.

Аграрні розписки можуть видаватися особами, які мають право власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення або право користування такою земельною ділянкою на законних підставах для здійснення виробництва сільськогосподарської продукції. Якщо право власності на земельну ділянку належить двом і більше співвласникам або право користування належить двом і більше користувачам, аграрні розписки видаються ними спільно.

Кредитором за аграрною розпискою можуть бути:

- банки, фінансові установи;
- постачальники насіння, добрив;
- агротрейдери;
- виконавці робіт та послуг;
- постачальники сільськогосподарської техніки;
- інші учасники ринку.

Аграрні розписки почали працювати у 2015 році після затвердження Міністерством аграрної політики та продовольства України разом з Міністерством юстиції України наказу «Про запровадження пілотного проекту з відпрацювання технології введення в обіг аграрних розписок». Відразу після цього почав працювати Проект ІФС «Аграрні розписки в Україні». Слід зазначити, що в історії використання аграрних розписок не зафіксовано жодного випадку дефолту. Всі операції, які оформлювались за допомогою даного інструменту, були завершені після отримання врожаю і виплати грошових коштів [3].

Механізм оформлення аграрної розписки та її використання доволі простий та складається з шести етапів: узгодження умов та заповнення бланків; нотаріальне посвідчення; передання розписки кредитору; надання грошей, товарів чи послуг з боку кредитора; відвантаження продукції; закриття аграрної розписки у нотаріуса.

Аграрні розписки – це зручний спосіб для залучення коштів в аграрний бізнес. Це додатковий інструмент кредитування, зручність якого полягає в тому, що зобов'язання, забезпечення та їх реєстрація розміщуються в одному документі, процедура стягнення спрощена у декілька разів порівняно з іншими інструментами, зобов'язання є безумовним, а застава оформлюється в повній мірі [4]. Крім того, прив'язка до однієї конкретної земельної ділянки робить весь процес більш прозорим.

Статистичні дані підтверджують доцільність використання аграрних розписок – станом на кінець липня 2020 року в Україні було оформлено майже 5 тисяч товаророзпорядчих документів [5]. Наразі у Верховній Раді зареєстровано законопроект, відповідно до якого пропонується визначити розписки неемісійними цінними паперами у документарній формі існування. Крім цього, пропонується забезпечити обіг аграрних розписок як на врегульованому фондовому, так і поза ним.

Якщо аграрна розписка буде визначена цінним папером, вона стане самостійним та вільним об'єктом обігу. З метою спрощення та здешевлення інструменту внесений законопроект скасовує вимогу на складання розписок у письмовій форм та необхідність їх посвідчення у нотаріуса. Загалом, такі зміни є цілком логічними та прогресивними, у перспективі це прискорить технічні процеси щодо оформлення таких документів.

Звісно, даний інструмент залучення додаткових ресурсів не може вирішити всі наявні у сфері сільського господарства проблеми, але це ще один великий крок до створення чесного аграрного ринку, на якому всі підприємства незалежно від їх розміру матимуть однаковий доступ до фінансових ресурсів. Інструмент залучення кредитних ресурсів поступово стає більш звичним для українців і буде розвиватись далі з метою покращення всебічного розвитку аграрної сфери.

Список використаної літератури

1. Zakharova Natalia. State and prospects of export development of agricultural sector of the economy of Ukraine. *Prospects for the development of modern science and practice. Abstracts of XVI international scientific and practical conference. Graz, Austria 2020*. Pp. 131-133. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://isg-konf.com>.
2. «Про аграрні розписки» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Закон від 11.08.2013 №50. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>
3. Аграрні розписки в Україні (питання та відповіді) [Електронний ресурс] // Міністерство аграрної політики – Режим доступу до ресурсу: <http://minagro.gov.ua/system/files/Аграрні%20розписки%20в%20Україні%20Дпитання%20та%20відповіді.pdf>
4. Стойко О. Я. Капіталізація аграрних підприємств за рахунок використання аграрних розписок. *Ефективна економіка*. 2018. № 4. С. 1-8.
5. Ведення аграрного бізнесу в Україні. Український клуб аграрного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ucab.ua/>